

Fra:	KS – Kommunesektorens organisasjon	Dato:	14.10.2026
Til:	Energi- og miljøkomiteen	Dokument nr.:	Klikk her for å skrive inn tekst.

Høringsnotat til energi- og miljøkomiteen – statsbudsjettet 2027

Frie inntekter til kommunene

Kommuner og fylkeskommuner står foran krevende prioriteringer. Selv om de samlede økonomiske resultatene ble bedre i 2025 etter ekstra bevilgninger, høyere skatteinngang og omfattende kutt og omstillinger, gikk en tredel av kommunene fortsatt med underskudd, og 45 kommuner har hatt negative resultater i minst fire av de siste seks årene.

Høyere renter og prisvekst, store investerings- og vedlikeholdsbehov og nødvendige omstillinger som følge av demografiske endringer legger ytterligere press på økonomien. Samtidig forventes kommunesektoren å sikre grunnleggende velferdstjenester, styrke den sivile beredskapen og totalforsvaret, ivareta kritisk infrastruktur og regional utvikling og bidra til nasjonale klima- og naturmål.

Når budsjettforslaget i tillegg reduserer flere målrettede virkemidler, blir behovet for lokalt handlingsrom enda tydeligere. KS' viktigste oppfordring er derfor at kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter økes, slik at de kan trygge tjenestene til innbyggerne og ha kapasitet til å løse de store beredskaps-, vedlikeholds- og omstillingsoppgavene samfunnet er avhengig av.

Budsjettforslaget reduserer mulighetene for å nå nasjonale mål på klima- og naturområdet

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 svekker kommunesektorens mulighet til å bidra til nasjonale klima- og naturmål. Samtidig som det er en klar risiko for et betydelig gap mellom faktiske norske klimautslipp og Norges folkerettslige forpliktelser til utslippsreduksjoner fram mot 2030, foreslås det kutt i ordninger for lokale klimatiltak, klimatilpasning, natur og energieffektivisering. Skal Norge redusere risikoen for å ikke nå målene om samlede utslippsreduksjoner, må staten prioritere langsiktige og forutsigbare virkemidler som utløser flere utslippskutt og mer omstilling i Norge.

Kutt i lokale klima- og naturtiltak må reverseres

Kommuner og fylkeskommuner trenger økonomiske virkemidler som gjør det mulig å følge opp nasjonale ambisjoner for grønn omstilling. Budsjettforslaget innebærer samlede foreslåtte reduksjoner på om lag 300 millioner kroner i ordninger for klima, klimatilpasning og natur på Klima- og miljødepartementets budsjett, samt i Miljøteknologiordningen og Grønn plattform. Tilskuddet til lokale klimatiltak reduseres gjennom etableringen av den nye 67 posten med over 150 millioner kroner. Kuttene kommer samtidig som behovet for nye innenlandske utslippskutt øker.

KS ber komiteen reversere reduksjonen i støtten til klima- natur og klimatilpasning, og sikre en flerårig og forutsigbar finansiering av ordningen. Budsjettframstillingen under kapittel 1420, post 67 bør også tydeliggjøres, slik at det framgår klart hvordan bevilgningene til de enkelte ordningene endres.

Større vekt på innenlandske utslippskutt

Norges klimamål under Parisavtalen kan oppfylles gjennom en kombinasjon av innenlandske kutt, samarbeid med EU og kjøp av utslippsreduksjoner utenfor EU/EØS. Regjeringen legger betydelig vekt på fleksible løsninger og kvotekjøp.

For innsatsfordelingen er det anslått et utslippsgap på 5,7 millioner tonn for perioden 2021–2025 og 5,4 millioner tonn for 2026–2030. Samlet utgjør dette 11,1 millioner tonn, selv med vedtatt og planlagt politikk. Det er heller ikke avklart hvordan EUs oppdaterte klimaregelverk skal få virkning for Norge, hvor mange utslippsenheter andre EU/EØS-land vil kunne selge, eller til hvilken pris. Dersom forpliktelsene i avtalen med EU ikke innfris, øker også risikoen for at Norge ikke når målet under Parisavtalen.

KS mener regjeringen i større grad må redusere denne risikoen gjennom tiltak som gir dokumenterbare utslippskutt i Norge.

Kommunesektoren er avgjørende for å nå klimamålene

Flere av tiltakene som regjeringen selv framhever som viktige fram mot 2030, forutsetter samarbeid mellom staten, kommunesektoren og næringslivet. Dette gjelder blant annet utslippsfri tungtransport og varetransport, ladeinfrastruktur, landstrøm, null- og lavutslippsferger og -hurtigbåter, energieffektive offentlige bygg og utslippsfrie bygge- og anleggsplasser.

Kommuner og fylkeskommuner kan bruke rollen som planmyndighet, samfunnsutvikler, innkjøper, byggeier, transportaktør og samarbeidspartner for lokalt næringsliv til å utløse utslippskutt. Tiltakene krever imidlertid investeringer, kapasitet og langsiktighet. Presset kommuneøkonomi og kortsiktige tilskuddsordninger gjør det vanskeligere å planlegge og gjennomføre den omstillingen staten er avhengig av.

Også i skog- og arealbrukssektoren er usikkerheten betydelig. Kommunene har en sentral rolle i arealforvaltningen, men bedre beslutninger krever styrket kunnskapsgrunnlag og egnede verktøy. Staten må støtte kommunenes arbeid med areal- og naturregnskap, planlegging og naturrestaurering, framfor å redusere virkemidlene på området.

KS' anbefalinger til komiteen

- Reverser reduksjonen i støtteordningen for klima, natur og klimatilpasning og etabler en forutsigbar finansiering som gir kommuner og fylkeskommuner mulighet til å planlegge langsiktige tiltak.
- Prioriter flere dokumenterbare utslippskutt i Norge
- Sørg for at virkemidlene støtter varig omstilling, og ikke i for stor grad baserer måloppnåelsen på økt bruk av importert biodrivstoff.
- Legg bedre til rette for statlig–kommunalt samarbeid om transport, bygg, anlegg, energi, arealbruk og natur, og gi kommunesektoren økonomiske rammer som gjør gjennomføring mulig.
- Gjør budsjettframstillingen tydeligere, slik at Stortinget kan se de samlede konsekvensene av endringene i klima- og naturordningene.